

NEDERLAND'S PATRICIAAT

95e jaargang 2016/2017

Hilversum
Verloren

Uitgeverij Verloren
Torenlaan 25, 1211 JA Hilversum
www.verloren.nl

Stichting Het Blauwe Boekje, uitgever van *Nederland's Patriciaat*
Directeur en eindredacteur: Drs. D.C. de Clercq
Postadres: Landgoed De Olmenhorst, Lissersweg 487c, 2165 AS, Lisserbroek
Telefoon: 0252-347238 | 06-82169013
E-mail: info@blauweboekje.nl
Website: www.blauweboekje.nl

© 2018 Stichting Het Blauwe Boekje
Inhoud: Historisch Bureau De Clercq, Lisserbroek
Uitgave: Uitgeverij Verloren, Hilversum

Niets in deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Genealogische gegevens mogen met bronvermelding worden overgenomen.

No part of this work may be reproduced in any form by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publishers.

ISBN 978 90 8704 694 1
ISSN 0928-09790

Opmaak: Rombus, Hilversum
Druk: Wilco, Amersfoort

INHOUD

	Blz.
Voorwoord	V
Nederland's Patriciaat. Een geschiedenis	IX
Toelichting op de opzet van de genealogieën	XIX
Gebruikte afkortingen	XXVI
Genealogieën	
Cankrien	1
Greidanus (Van Wimersma Greidanus, Idema Greidanus, Greydanus)	21
Heijse	87
Houben	111
Kersten	165
Laane	191
Lede, van	251
Noman (Van Haren Noman)	271
Pigeaud	291
Rom (Scherpenhuijsen Rom)	335
Scheidius	351
Smits (Smits van Oyen)	377
Thijssen (Heerkens Thijssen)	415

Aanvullingen en verbeteringen	463
Lijst van geslachten opgenomen in de jaargangen 1 (1910) t/m 95 (2016/2017)	467
Index jaargang 95 (2016/2017)	504

VOORWOORD

Voor u ligt geen gewone uitgave van *Nederland's Patriciaat*. In december 2015 verscheen jaargang 94 in de serie, het laatste deel dat was uitgegeven door het Centraal Bureau voor Genealogie. Dit deel 95 is het eerste waarvan de uitgave is verzorgd door een samenwerkingsverband tussen Historisch Bureau De Clercq en Uitgeverij Verloren, onder auspiciën van het bestuur van Stichting Het Blauwe Boekje, uitgever van *Nederland's Patriciaat*.

Reeds lang geniet de serie bekendheid als een belangrijk genealogisch naslagwerk. Het formaat en de herkenbare blauwe omslag zijn, vanzelfsprekend, bij deze voortzetting onveranderd gebleven. Toch is ook in de uiterlijke vorm zichtbaar dat de uitgave in nieuwe handen is. Er is gekozen voor een ander lettertype en een nieuwe lay-out. Bovendien is aan de families de mogelijkheid geboden om illustraties in kleur af te beelden.

Dit deel bevat de genealogieën van dertien geslachten, waarvan vier niet eerder werden opgenomen in *Nederland's Patriciaat*. De overige betreffen heropname. In die gevallen was uiteraard het nodige toe te voegen aan de vorige editie. Daarnaast leidt nader onderzoek soms tot de conclusie dat eerder gepubliceerde gegevens niet houdbaar zijn.

Aan de totstandkoming van dit deel van *Nederland's Patriciaat* hebben de volgende personen meegewerkt: de heren E.J.C. Kamerling (Cankrien), Mr. G.A. Greidanus en Prof. Dr. Tj.B. van Wimersma Greidanus (Greidanus), C.E.G. ten Houde de Lange en Ir. J.J. Heijse (Heijse), Mr. Dr. P.-H. Houben (Houben), A.S.M. Patelski en Mr. Dr. A.J.J.P.B. Kersten (Kersten), R.N.A.M. Laane (Laane), Mr. C.J.A. van Lede (Van Lede), D.J. van Haren Noman en Dr. W.F.J. Mörzer Bruyns (Noman, Van Haren Noman), R. Vennik en F.F. Pigeaud (Pigeaud), Dr. C.A.M. Gietman en Mr. M.R.M.M. Scheidius (Scheidius), C.E.G. ten Houde de Lange en R.E.E. Scherpenhuijsen Rom (Rom, Scherpenhuijsen Rom), J.A.Q.M. Smits van Oyen (Smits, Smits van Oyen) en E.H.G. Thijssen (Thijssen, Heerkens Thijssen).

In alle gevallen werd door Historisch Bureau De Clercq, in samenwerking met de heer E.Th.R. Unger, controlerend en aanvullend onderzoek gedaan in genealogische literatuur en in archiefbronnen. In enkele gevallen hebben deze beiden de gehele tekst van een genealogie voorbereid. Meer dan in oudere jaargangen van *Nederland's Patriciaat* wordt daarbij getracht gegevens over carrières, ambtelijke, politieke en maatschappelijke functies met functiejaren te vermelden.

Veel waarde wordt gehecht aan een goed gedocumenteerde weergave van het historisch gedeelte, met name van de generaties die gedurende de laatste honderdvijftig jaar leefden. De gegevens van de *état présent* zijn zoveel mogelijk na overleg met de betrokkenen vastgesteld.

De kopijtekst werd van commentaar voorzien door de heren C.E.G. ten Houde de Lange, Prof. Mr. Drs. J.S.L.A.W.B. Roes en Mr. A. Snethlage. De wapentekeningen zijn vervaardigd door de heer A.J.C. van Breugel, die bovendien adviezen heeft gegeven met betrekking tot de wapenomschrijvingen. Een historisch overzicht van de geschiedenis van *Nederland's Patriciaat* is geschreven door Dr. C.A.M. Gietman.

Een speciaal woord van dank gaat uit naar Drs. A.D. de Jonge, vicevoorzitter, die zowel aan de voortzetting van de gehele serie als aan de totstandkoming van dit eerste deeltje een waardevolle bijdrage heeft geleverd.

Met gezamenlijke inspanningen is opnieuw gestreefd om een boekje te vormen dat een bruikbaar naslagwerk is, zowel voor de betrokken families als voor de beoefenaren van verscheidene historische disciplines.

Uitvoerende partijen

Drs. D.C. de Clercq

L.M. VerLoren van Themaat

Stichtingsbestuur

Jhr. M.L.P. Quarles van Ufford

Drs. A.D. de Jonge

Mr. J.Chr. van Oordt

Drs. M.C.H. Regout

Prof. Dr. Y.B. Kuiper

Adviseurs van het stichtingsbestuur zijn Drs. I. Montijn, Prof. Dr. J.H. Furnée en Prof. Mr. Drs. J.S.L.A.W.B. Roes.

Bijlage Overzicht van enkele karakteristieken van de dertien families in dit deel 95

	I	II	III	IV	V
Cankrien	Duitsland	17e ^{IV}	18e ^{III}	geref. › luth.	3, 16
Greidanus	Franeker, Friesland	16e ^{IV}	–	dg. › geref.	35
Heijse	Duitsland	17e ^{III}	18e ^{IV}	luth.	–
Houben	Linne, Limburg	17e ^I	–	r.-k.	49, 80
Kersten	België (B. Limburg)	18e ^I	18e ^{IV}	r.-k.	–
Laane	Wouw, N-Brabant	16e ^{III}	–	r.-k.	42
Van Lede	Berkel, Z-Holland	16e ^{IV}	–	r.-k.	15, 58
Noman	Zwitserland	18e ^I	18e ^{II}	geref.	–
Pigeaud	Frankrijk	17e ^I	17e ^{IV}	Waals › geref.	35
Rom	Rotterdam, Z-Holland	17e ^{II}	–	remon.	–
Scheidius	Duitsland	17e ^{III}	18e ^{II}	geref.	4
Smits	Leende, N-Brabant	15e ^{III}	–	r.-k.	3, 33, 71
Thijssen	België (B. Limburg)	16e ^{IV}	18e ^I	r.-k.	14, 59

I = herkomst, met voor Nederland en België de huidige provincies; II = eeuw en kwart-eeuw waarin de oudst bekende voorvader voor het eerst is gedocumenteerd; III = (indien van toepassing) eeuw en kwarteeuw van vestiging in de Republiek; IV = religie vóór 1800; V = jaargang(en) van eerdere opname in *Nederland's Patriciaat*.

NEDERLAND'S PATRICIAAT

Een geschiedenis

Nederland's Patriciaat is meer dan een naslagwerk met een voor genealogen vertrouwde naam. De reeks is óók een cultuurhistorisch fenomeen, een klein monument waarin families uit de hogere burgerij zich sinds 1910 – al meer dan honderd jaar dus – laten boekstaven. De oorsprong van de uitgave ligt in de laatste decennia van de negentiende eeuw, toen de macht van de oude, gevestigde elites door de (late) industrialisatie van Nederland, de opkomst van 'nieuw geld', de uitbreiding van het kiesrecht en de emancipatie van arbeiders en katholieken niet langer vanzelfsprekend was.

In deze tijd van snelle veranderingen waren genealogie en heraldiek voor adellijke en andere families van aanzien een niet onbelangrijk instrument om de eigen maatschappelijke positie te verankeren. In navolging van het buitenland beleefde Nederland na 1880 de opkomst van genealogische en heraldische genootschappen, tijdschriften en meerdelige naslagwerken als J.B. Rietstaps *Wapenboek van den Nederlandschen adel* (1883-1887) en het niet altijd betrouwbare, maar indrukwekkend ogende *Stamen wapenboek van aanzienlijke Nederlandsche Familiën* (1885-1890) van beroepsgenealoog A.A. Vorsterman van Oyen, waarin de genealogieën en wapens van honderden adellijke en burgerlijke families een plaats kregen. In 1903 verscheen de eerste jaargang

van *Nederland's Adelsboek* alias het 'Rode Boekje', dat in de woorden van een van de oprichters was bedoeld als een 'bolwerk tegen de heerenhaterij'.

Tot de initiatiefnemers van *Nederland's Adelsboek* behoorde naast enkele jonge aristocraten de genealogische entrepreneur D.G. van Epen. Vlak voor het verschijnen van het eerste deel was hij echter uit de redactie gezet. Zoekend naar nieuwe kansen op de genealogische markt ontwikkelde Van Epen een tegenhanger voor het Rode Boekje, het in een blauwe band gestoken *Nederland's Patriciaat*, dat hij zelf als een zusteruitgave presenteerde. Het eerste deel verscheen in 1910 in hetzelfde formaat als *Nederland's Adelsboek* en voorzien van het Rijkswapen op het omslag – als ging het om een uitgave van staatswege.

In zijn voorwoord schreef Van Epen dat hij in de nieuwe serie genealogieën wilde opnemen van burgerlijke takken van in de Nederlandse adel verheven geslachten en van andere aanzienlijke families die door hun stand en huwelijken in de eerste kringen verkeerden. De uitgave werd in de wandelgang al snel het 'Blauwe Boekje' genoemd en zou het begin van een tamelijk unieke serie in Europa vormen. Tal van landen kennen adelsboekjes, maar langlopende genealogische reeksen van burgerlijke families zijn er nauwelijks – een van de weinige uitzonderingen is het *Genealogisches Handbuch bürgerlicher Familien* (sinds 1943 getiteld *Deutsches Geschlechterbuch*), waarvan het eerste deel verscheen in 1889 en dat als een voorbeeld voor *Nederland's Patriciaat* kan worden gezien.

Als uitgever van *Nederland's Patriciaat* trad aanvankelijk het Centraal Bureau voor Genealogie en Heraldiek in Den Haag op, waarvan D.G. van Epen directeur was. Na zijn dood in 1930 werd de uitgave voortgezet door de N.V. Stichting *Nederland's Patriciaat*, met een bestuur dat bestond uit voorzitter jhr. W.A. Beelaerts van Blokland, jhr. E.A. van Beresteyn en H.H. van Dam. Beelaerts was tevens voorzitter van het genealogisch-heraldische genootschap *De Nederlandse Leeuw*, in de wandeling *De Leeuw* genaamd, Van Beresteyn was dat al eerder geweest. Deze persoonlijke banden laten zien hoe snel en hoe sterk het *Blauwe Boekje* verankerd was geraakt in de Nederlandse genealogische wereld. Het bestuur van *De Leeuw* (vanaf 1933 Koninklijk) bood huisvesting aan de collecties van de Stichting, terwijl prominente leden als W.J.J.C. Bijleveld, Chr.J. Polvliet en P.C. Bloys van Treslong Prins hoofdstukken verzorgden, inlichtingen verstrekten of zitting namen in de nieuwe redactiecommissie van de serie. Gerenommeerde heraldische kunstenaars als J.E. van Leeuwen en A.B. Lintvelt (beiden tevens werkzaam voor de Hoge Raad van Adel) verzorgden de afbeeldingen van familiewapens.

Ook in de Tweede Wereldoorlog slaagde de Stichting erin om ieder jaar een deeltje te laten verschijnen, ondanks de toenemende papierschaarste en moeilijkheden bij het verwerven van genealogische gegevens. Na de oorlog nam het net opgerichte Centraal Bureau voor Genealogie (CBG) de uitgave en redactie van de serie over. Onder auspiciën van het CBG zouden de jaargangen 32 (1946) tot en met 94 (2015) verschijnen – verreweg de meeste delen in de reeks dus. Met ingang van 2016 worden de nieuwe

uitgaven verzorgd door een samenwerkingsverband van Historisch Bureau De Clercq en Uitgeverij Verloren. Ten behoeve hiervan is Stichting Het Blauwe Boekje, uitgever van Nederland's Patriciaat opgericht, waaraan het CBG de publicatierechten heeft overgedragen.

Het Stam- en wapenboek van aanzienlijke Nederlandsche Familiën was een voorbeeld voor Nederland's Patriciaat geweest in de zin dat de dikke delen de belangstelling in de hogere kringen voor 'statusgenealogie' hadden getoond. Door de opkomst van een meer kritische genealogiebeoefening was Vorsterman van Oyen echter al rond 1900 in diskrediet geraakt. D.G. van Epen *cum suis* zetten zich in de eerste jaargangen dan ook sterk af tegen het werk van hun voorganger, dat zij beschouwden als een waardeeloos product van genealogische speculatiegeest. De redactie van het Nederland's Patriciaat heeft vanaf het begin benadrukt slechts 'bewezen stamreeksen' op te willen nemen en vooral na de oorlog is de betrouwbaarheid van filiaties in de oudste generaties sterk toegenomen.

De bijdrage van het Blauwe Boekje (net als die van Nederland's Adelsboek) aan de moderne genealogiebeoefening in Nederland gaat veel verder dan de kritische benadering van speculatieve afstammingstradities. Zij betreft misschien nog wel meer de ontwikkeling van wat we de 'syntaxis van de genealogie' zouden kunnen noemen. In 1910 was de methode voor het systematisch presenteren van genealogische gegevens zeer beperkt ontwikkeld. Al doende heeft de redactie deze in de loop der jaren verbe-

terd, met onder meer als resultaat (vanaf 1941) een staaksgewijze opstelling waarbij de gezinshoofden van één generatie hetzelfde Romeinse cijfer krijgen en zij van elkaar worden onderscheiden door bijvoeging van een letter in alfabetische volgorde. Ook in de laatste twintig, dertig jaar zijn de invulling, de vorm en de structuur van de genealogieën verder ontwikkeld. Vooral het besluit in 1988 om in de persoonsbeschrijvingen loopbanen vollediger en zo mogelijk met vermelding van functiejaren weer te geven heeft de waarde van de reeks verhoogd.

Eenzelfde ontwikkeling zien we met betrekking tot de opbouw van de hoofdstukken in de delen. De eerste delen bevatten vooral stamreeksen van families en een onvolledige état présent (overzicht van de nog in leven zijnde familieleden). Dit leverde zeer beknopte hoofdstukken op en in de jaargangen 1-10 was dan ook plaats voor meer dan zeventien fragmentgenealogieën. Het aantal families per deeltje zou in latere jaren sterk afnemen, vooral vanaf het midden van de jaren 1960. In de jaargangen 82-91 (1999-2011) kregen gemiddeld nog maar nauwelijks tien of elf families een plek in *Nederland's Patriciaat*. In de laatste door het CBG uitgegeven deeltjes schommelt het aantal hoofdstukken zelfs tussen de zes en negen.

Aan de opname van een genealogie waren aanvankelijk geen kosten voor de betrokken families verbonden. Zij hoefden slechts voor het opnemen van portretten en familiewapens in kleur te betalen. Met ingang van de 11e jaargang (1920) verplichtten families zich ertoe dat ze de drukkosten voor hun rekening namen. Ook deelde de redactie dat jaar mee dat in de toekomst nog

slechts uitgewerkte genealogieën zouden worden opgenomen. Op dat laatste punt kwam ze in 1937 evenwel terug. Ze besloot zich toen vooral te richten op de *état présent* van nog bloeiende families en verklaarde daarnaast geen familietakken meer op te nemen die inmiddels tot de 'kleine burgerij' behoorden. Ook vanuit de betrokken families zelf was deze wens in voorgaande jaren wel geuit. Zo had in 1936 een telg uit een regentenfamilie in een brief aan een bevriend genealoog de hoop uitgesproken dat de bewerking van een aan lager wal geraakte tak ('een ontrederd troepje') zou mislukken. Dit soort opvattingen stond echter op gespannen voet met het binnen de redactie eveneens levende verlangen alleen uitgewerkte genealogieën te presenteren en zo de reeks aan wetenschappelijk belang te laten winnen. Het huidige redactiebeleid gaat uit van het standpunt dat de genealogieën van opgenomen families voor tenminste de laatste honderdvijftig jaar zoveel mogelijk volledig moeten worden uitgewerkt.

Enkele keren probeerde de redactie nieuwe wegen in te slaan, bijvoorbeeld in 1930 toen ze het voornemen uitte ook genealogieën van al uitgestorven geslachten op te nemen (als voorbeeld daarvoor werd de familie van de zeventiende-eeuwse raadspensionaris Johan de Witt genoemd). Dit plan kwam echter nooit tot uitvoering. Wel kwamen enkele themadeeltjes tot stand, gewijd aan families uit Rotterdam (1925-1926), Amsterdam (1988) en Friesland (1993).

Welke families kwamen en komen in aanmerking voor opname in *Nederland's Patriciaat*? De term 'patriciaat' in engere zin ver-

wijst naar families die zitting hadden in de vroedschap of magistraat van stemhebbende steden in de verschillende gewesten van de Republiek. De reeks stond echter al vanaf het begin niet alleen open voor de nazaten van deze regenten, van wie de meeste rond 1900 overigens, voor zover niet uitgestorven of 'afgezakt', adeldom hadden verworven. Ook in aanmerking voor opname kwamen families die met regelmaat prominente bestuurders, academici, ondernemers of officieren voortbrachten – mits ze zich ook de laatste generaties maatschappelijk hadden weten te handhaven. Sinds de jaren 1980 wordt vooral gekeken of een familie in de tweede helft van de negentiende eeuw al een vooraanstaande rol in de Nederlandse samenleving speelde. Momenteel beslissen de directeur en het bestuur van de Stichting Het Blauwe Boekje of aan de criteria voor (her)opname wordt voldaan.

De vooroorlogse deeltjes van *Nederland's Patriciaat* tellen vooral genealogieën van geslachten die behoorden tot de protestantse 'notabelenelite', hoogburgerlijke families met een langere bestuurstraditie. Het eerste echelon daarbinnen bestaat uit wat we 'oud patriciaat' zouden kunnen noemen, regentenfamilies uit de tijd van de Republiek die door de Nederlandse adel min of meer als *ebenbürtig* werden beschouwd. Daarbij moeten we in ogenschouw nemen dat zich ook binnen deze coterieën weer allerlei zeer subtiele standonderscheidingen lieten gelden – Multatuli merkte eens treffend op dat het Nederlandse volk in de negentiende eeuw evenveel standen als families telde. De meeste families in *Nederland's Patriciaat* behoren echter pas sinds de Bataafs-Franse Tijd of nog later tot de notabele stand. Een cesuur in